

Onderwerp

Ondersteuning gemeenten in de procedure voor windparken

Beleidsprogramma

- Energietransitie

Ambitie

- Ambitie 2 Duurzaam

Thema:

- RES

Portefeuillehouder

Jan van der Meer

1 Kern van deze Statenbrief

In deze brief informeren we u over de wijze waarop we samen met onze gemeenten werken aan het realiseren van windparken die in belangrijke mate bijdragen aan het behalen van onze Klimaatdoelen. We laten zien hoe we de gemeenten ondersteunen bij hun rol in de ruimtelijke procedures als bevoegd gezag.

2 Waarom ontvangt u deze Statenbrief?

Naar aanleiding van de vaststelling van de Windladder (PS2021-868) verzocht u om inzicht in hoe we gemeenten nog meer kunnen ondersteunen bij de realisatie van windparken, zodat het voor hen mogelijk is het bevoegd gezag op zich te nemen.

3 Hoe bent u eerder betrokken?

- We hebben ons verbonden aan het Nationaal Klimaatakkoord, dat is vertaald in het Gelders Klimaatplan.
Voor windparken 5 tot 100 megawatt zijn wij op basis van de Elektriciteitswet het bevoegd gezag. Het heeft uw voorkeur dat de gemeenten de procedures trekken en dat wij deze bevoegdheid overdragen (motie Windladder 21M94). De provincie heeft dan een faciliterende en ondersteunende rol.
- U heeft de zes Gelderse Regionale Energie Strategieën (RES'en) vastgesteld die we samen met gemeenten en waterschappen hebben opgesteld.
- Wij zijn het bevoegd gezag voor de Wet natuurbescherming.
- Voorbereiding plan MER voor heel Gelderland (PS2021-766).

4 Samenvatting

Als één overheid zijn we samen verantwoordelijk voor het behalen van de klimaatdoelen. In de zes Gelderse RES'en hebben we vastgelegd hoe we bijdragen aan de doelen in het Klimaatakkoord voor Duurzame Energie, waaronder windenergie, en welke gebieden hiervoor het meest geschikt zijn. Iedere overheid heeft hierin een eigen rol en bevoegdheid. Gemeenten zijn de eerste bestuurslaag voor bewoners. Daarom geniet het de voorkeur dat de gemeente het bevoegd gezag op zich neemt voor windparken en alle procedures coördineert. Als we onze bevoegdheid overdragen aan gemeenten blijven we in alle fasen nauw samenwerken. We blijven bevoegd gezag vanuit de Wet natuurbeheer én we beoordelen of het initiatief past in ons ruimtelijk beleid. Tegelijkertijd ondersteunen we gemeenten ook met kennis en kunde. We onderzoeken hoe we de ondersteuning nog beter kunnen doen, zodat het voor gemeenten makkelijker is om de bevoegdheid voor het voeren van de ruimtelijke procedure van ons over te nemen. Ondanks onze ondersteuning kan het zich voordoen dat we de ruimtelijke procedure mogelijk toch op ons nemen. Dit is mogelijk het geval bij windpark IJsselwind in Zutphen en windpark Horst en Telgt. Hiervoor is een door u te nemen coördinatiebesluit de eerste stap. Dit besluit voor IJsselwind ligt op 6 april bij u voor. Het besluit voor Horst en Telgt volgt mogelijk.

5 Informatie

5.1 Samenwerken als 1 overheid

Als 1 overheid zijn we samen verantwoordelijk voor het behalen van de klimaatdoelen. In de zes Gelderse RES'en hebben we vastgelegd hoe we bijdragen aan de doelen in het Klimaatakkoord voor Duurzame Energie, waaronder windenergie, en welke gebieden hiervoor het meest geschikt zijn. Iedere overheid heeft hierin een eigen rol en bevoegdheid. Gemeenten zijn de eerste bestuurslaag voor inwoners. Daarom geniet het de voorkeur dat de gemeente het bevoegd gezag op zich neemt voor windparken en alle procedures coördineert. Zo kan de gemeente ook de regie houden over ontwikkelingen op lokaal niveau, lokale wensen in de participatie meenemen en zelf sturen op bijvoorbeeld invulling van omgevingsfondsen. De gedeputeerde kan over de nut en noodzaak en de voordelen van het lokaal oppakken van een windproject samen met de wethouder ook het gesprek aangaan met raadsleden. Hier hebben we positieve ervaringen mee.

Wij zijn bevoegd gezag voor windparken tussen 5 en 100 megawatt. Om de hiervoor genoemde redenen dragen we deze bevoegdheid in principe over aan de gemeente. Dat was in het verleden al zo en nu hebben we dit proces verder verfijnd. Het is aangepast aan de huidige samenwerking in de RES en vastgelegd in de vorm van de Windladder.

Wij blijven volop meedoen

Dat we onze bevoegdheid overdragen aan gemeenten betekent niet dat we aan de zijlijn staan. We blijven bevoegd gezag vanuit de Wet natuurbeheer én we beoordelen of het initiatief past in ons ruimtelijk beleid. Daarnaast onderzoeken we samen met de gemeente en netbeheerder of het initiatief aan te sluiten is op het elektriciteitsnet. Praktisch gezien betekent dit dat we zowel ambtelijk als bestuurlijk nauw aangesloten zijn en blijven bij de Gelderse windprojecten.

Datum
15 maart 2022

Zaaknummer
2021-013269

Blad
3 van 5

We leveren capaciteit in projectgroepen (voor het beoordelen van onderzoeken bijvoorbeeld) en stellen onze kennis, ervaring en landelijk netwerk ter beschikking. Zie bijlage 1 voor een verdere toelichting over onze werkwijze.

Bestuurlijk kan de afweging worden gemaakt om een gemeente, die in een ingewikkeld proces toch de procedure oppakt, extra te ondersteunen op andere terreinen waarop we als provincie met de gemeente samenwerken.

5.2 Daarbij komt mogelijk de inzet van een versnellingsteam

In ons coalitieakkoord is opgenomen dat we aan de slag gaan met versnellingsteams. Wij hebben dit opgepakt door een organisatieadvies te vragen over wat er op gemeenten afkomt na de RES 1.0 en de uitvoering van zonne- en windprojecten. Het advies geeft inzicht in hoe alle betrokken partijen zich het beste kunnen organiseren, samenwerken en kunnen leren. Het gaat om het proces na het indienen van een principeverzoek voor een (energie)project zoals de procedurele activiteiten, het omgevingsmanagement, de verlening van de omgevingsvergunning en de aanpassing van het bestemmingsplan (of na invoering van de Omgevingswet het omgevingsplan).

Het onderzoek voor dit advies loopt. We verwachten dat dit in april 2022 wordt afgerond. De resultaten van het onderzoek en het daarop gebaseerde advies bespreken we binnen de RES-regio's. Tussentijdse resultaten versterken het beeld dat het in met name kleine en middelgrote gemeenten door krappe bemensing nu al moeilijk lijkt om de regionale energiestrategie in voldoende tempo en kwaliteit verder uit te werken. Naarmate er meer zonne- en windenergieprojecten gerealiseerd gaan worden, wordt dit knelpunt groter.

In de organisatie van de RES-uitvoering zien de gemeenten een spanning. Aan de ene kant is er voldoende kennis en ervaring nodig voor de uitvoering, aan de andere kant leeft sterk de wens dat er voldoende binding is met de lokale politiek en de inwoners. Dat laatste pleit voor het zoveel mogelijk lokaal beleggen van (een groot deel van) de uitvoering.

Er worden momenteel meerdere oplossingsrichtingen (scenario's) onderzocht: 1) eigen gemeentelijke organisatie versterken; 2) onderlinge kennisdeling versterken; 3) onderling delen/uitlenen van benodigde ambtenaren en 4) expertise en/of uitvoeringskracht bundelen op één of enkele plekken.

We informeren u, zoals afgesproken, na de zomer 2022 over de uitkomst en de gekozen oplossingsrichting, nadat we hier ook met de RES-regio's over hebben gesproken.

5.3 Samenwerken, ook als wij de procedure trekken

Het kan noodzakelijk zijn dat wij toch de procedure gaan trekken, ondanks alle inzet die hiervoor genoemd is. De Windladder geeft hier richting aan. Dit wordt dan een besluit voor een provinciaal inpassingsplan (PIP). Het voornemen hiertoe is een besluit van ons college. Het vaststellen van het PIP is uw bevoegdheid. Met het in werking treden van de Omgevingswet wordt dit een projectbesluit dat valt onder de bevoegdheid van ons college.

Datum
15 maart 2022

Zaaknummer
2021-013269

Blad
4 van 5

Het opstellen van een PIP kan nodig zijn omdat de gemeente ons dit om goede redenen verzoekt of omdat de gemeente na uitvoerig overleg, ook met de regio, toch het bevoegd gezag niet op zich wil nemen, al dan niet op basis van een politiek besluit. We lopen dan gezamenlijk de stappen van de Windladder door. Het wordt dan ook bestuurlijk besproken in de stuurgroep van de RES-regio. Het besluit dat een gemeente neemt kan namelijk gevolgen hebben binnen de betreffende regio. Dat is bijvoorbeeld het geval als bij weigering van medewerking aan een windinitiatief de doelen van de RES niet gehaald kunnen worden.

Als wij de procedure trekken dan werken we zoveel mogelijk nauw samen met de gemeente. We zijn 1 overheid. Daarbij vinden wij het van essentieel belang dat zowel inwoners als initiatiefnemers goed weten waar ze aan toe zijn, de juiste en correcte informatie krijgen en dat we laten zien dat we als 1 overheid werken aan één van de grootste maatschappelijke opgave van onze tijd: het behalen van de klimaatdoelen. Hierbij laten we zien dat we een betrouwbare overheid zijn die staat voor deze doelen.

5.4 Wij gaan mogelijk de procedure trekken voor twee projecten

Windpark IJsselwind (Zutphen):

De initiatiefnemers van het windpark, het Waterschap Rijn en IJssel en IJsselwind B.V. willen dat voor het windpark een nieuwe procedure wordt doorlopen. De eerdere procedure, uitgevoerd door de gemeente Zutphen sneuvelde bij de Raad van State door procedurefouten. Het college van Zutphen ziet hiervoor, ook na uitvoerig overleg, op korte termijn geen mogelijkheden. Zij vinden het te complex om zelf normen voor geluid, slagschaduw en externe veiligheid vast te stellen voor het project (trede 1 van de Windladder). Zij hebben de gemeenteraad hiervan in kennis gesteld. Het initiatief IJsselwind past in de zoekzone voor wind in de vastgestelde RES 1.0 van de Cleantech Regio. Deze is door alle partijen ondertekend, inclusief de gemeenteraad van Zutphen. Ook omdat deze zoekzone op een industrieterrein ruimtelijk gezien passend is, met vraag en aanbod bij elkaar. Het is een van de weinige zoekzones voor wind in een RES met een scheve zon-windverhouding. Te weinig wind is ongunstig voor een goede werking van het elektriciteitsnetwerk. Het project is in de stuurgroep RES besproken en deze accepteert dat de provincie de procedure trekt (trede 2 van de Windladder). Een tijdige vergunningverlening is van belang om de noodzakelijke overstap naar hernieuwbare energie in Gelderland en onze doelen te realiseren. Daarnaast kent het project een grensoverschrijdend karakter. De initiatiefnemers hebben al in een eerdere fase een heel participatietraject met de omgeving achter de rug. Conform de Windladder pakt de provincie nu de procedure op (trede 3). Het coördinatiebesluit ligt op 6 april voor besluitvorming bij u voor.

Windpark Horst & Telgt (gemeenten Ermelo en Putten):

In de gemeenten Ermelo en Putten worden de voorbereidingen getroffen voor een windpark van circa 7 windturbines in de omgeving van de A28. Het initiatief ligt in een zoekgebied uit de RES 1.0 Noord-Veluwe. Dit project kent een lange voorgeschiedenis waarbij wij met beide gemeenten en initiatiefnemers al een tijd in gesprek zijn.

De gemeenten en initiatiefnemers vragen of wij het bevoegd gezag willen blijven vanwege het gemeentegrensoverschrijdende karakter en de provinciale rol bij de afweging Wet Natuurbeheer (Natura 2000 en de Wespandief). Wij zijn trekker van een bovenregionaal proces om tot een handelingsperspectief voor windenergie rond de Veluwe te komen.

Datum
15 maart 2022

Zaaknummer
2021-013269

Blad
5 van 5

Ook de gemeenteraden van Putten en Ermelo zijn op de hoogte gebracht van het verzoek van beide colleges aan de provincie om de bevoegdheid niet over te dragen.

Om te bepalen of het bevoegd gezag bij de provincie blijft, hebben we ook hier de Windladder toegepast. De initiatiefnemer (Prowind i.s.m. buurtvereniging en energiecoöperatie) heeft een participatieproces met de directe omgeving doorlopen (trede 0). De betreffende gemeenten vragen de provincie zelf om de bevoegdheid te behouden en willen graag met de provincie samenwerken (trede 1). De gemeenten stellen voor een actieve rol te vervullen in het omgevingsmanagement. Mede dankzij de coöperatieve houding van beide gemeenten ontstaat de uitgelezen kans om in een gezamenlijk project bij te dragen aan de gewenste CO₂-reductie en aan de overstap naar meer duurzame energie, zoals vastgelegd in het Klimaatakkoord en specifiek de RES 1.0 voor de regio Noord-Veluwe. Op een manier die bovendien overzichtelijk is voor bewoners omdat de besluitvorming bij één bestuurslaag wordt samengebracht in plaats van bij twee afzonderlijke gemeenten. Dit is ook in de stuurgroep van de regio besproken (trede 2). Het coördinatiebesluit voor windpark Horst en Telgt volgt mogelijk binnenkort.

6 Planning en control

De onkosten voor het ruimtelijk mogelijk maken van een windpark kunnen worden verhaald op de initiatiefnemer. Dat kan via de vaste leges of via een anterieure overeenkomst. Gemeenten of provincie hebben daarmee zelf geen kosten.

De kosten voor het versnellingsteam zijn in onze begroting reeds opgenomen.

7 Participatie en communicatie

n.v.t.

8 Vervolg

Op korte termijn nemen wij een besluit of wij u voor het project Horst en Telgt het coördinatievoorstel op grond van de Omgevingswet voorleggen. Deze leggen wij dan apart aan u voor. Voor het project IJsselwind heeft u deze inmiddels ontvangen.

We informeren u in september 2022 over de voortgang die in Gelderland wordt geboekt met de overschakeling op duurzame energie zoals we hebben vastgelegd in de RES 1.0 en de uitwerking naar RES 2.0. Hierbij geven we u ook meer informatie over hoe we het organisatieadvies verder hebben uitgewerkt, hoe de regio's dit hebben ontvangen en welke nieuwe acties eruit voortkomen.

Gedeputeerde Staten van Gelderland
John Berends - Commissaris van de Koning
Miriam Nienhuis-van Doremaele - Secretaris

Bijlage

1 Fasen in het samenwerkingsproces bij windprojecten